

την αὐτήν τοῦ Νικηφόρου κρίσιν ἐπαναλαμβάνει ὁ Κεδρηνός, ἡ δὲ μαρτυρία αὐτῆ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου τιμᾷ τόσῳ μᾶλλον τόν τε δι' αὐτῆς ἐγκωμιαζόμενον καὶ ἐξαιρέτως τὸν ἐγκομιάζοντα ὅσῳ οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες περιῆλθον δυστυχῶς εἰς δεινὴν ἀμοιβαίαν ρῆξιν, καθ' ἣ πρόκειται νὰ ἰστορήσωμεν.

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους εἶχε συμβῆ πάλιν βαθμηδὸν νέα εἰς τὰ πνεύματα τροπή. Ἐνῶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λέοντος Δ' ἡ μερὶς τῆς ἀκρας μεταρρυθμίσεως εἶχεν ἐντελῶς σχεδὸν διαλυθῆ, νῦν βλέπομεν αὐτὴν αὖθις προκύπτουσαν εἰς μέσον καὶ ἀποβαίνουσαν ἰσχυροτάτην. Τὴν μεταβολὴν ταύτην παρήγαγεν ἡ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπελευθούσα ἀποτυχία τῆς μετρίως μεταρρυθμίσεως. Ἐπὶ μὲν τῆς Εἰρήνης πολλοὶ τῶν νεωτεριστῶν, ἀποβλέποντες εἰς τὸ ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ ἔθνους ἀπεδοκίμαζε πᾶσαν περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ καινοτομίαν καὶ ἐκ τούτου ἀπελιπσθέντες περὶ τῆς ὀλοσχεροῦς ἐφαρμογῆς τῶν δοξασιῶν αὐτῶν περιῆλθον εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἔπρεπε ν' ἀφήσωσιν ἄθικτον τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα καὶ νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὴν ἄλλην μεταρρυθμίσειν τὰνάπαλιν δὲ νῦν πεισθέντες ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι ἡ παραχώρησις ἐκείνη εἰς οὐδὲν ὠφέλησε καὶ ὅτι οἱ ἀντίπαλοι αὐτῶν ἅμα ἐπιτυχόντες τὴν ἐκκλησιαστικὴν παλινόρθωσιν ἐζήτησαν νὰ ἐπαναγάγῃσι μετ' αὐτῆς καὶ ὅλας τὰς ἀρχαίας κατασχέσεις ἤρχισαν ἐκ νέου νὰ πρεσβεύωσιν ὅτι ἡ τύχη τῆς τοῦ κράτους ἀναμορφώσεως εἶναι ἀναποσπᾶστος συνδεδεμένη μετὰ τῆς καταργήσεως τῶν εἰκόνων καὶ ὅτι ἡ μεταρρυθμίσις δὲν ἤμπορεῖ νὰ εὐδοκίμησῃ ὀριστικῶς εἰμὴ ἐὰν ἐπιβληθῇ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν. Ἡ δοξασία αὕτη ἐπεκράτησε μὲν κατὰ τὸ σύνθηρος ἐξαιρέτως εἰς τὸν στρατὸν ἀλλ' ἐπρεσβεύθη καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνωτέρων κοινωνικῶν τάξεων καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐκ τῶν τοῦ ἀνωτέρου κλήρου, τὸ δὲ παραδοξότερον, καὶ ὑπὸ μοναχῶν οὐκ ὀλίγων. Αὐτὸς ὁ Λέων, ὡς ἀνήκων ἐκ πρώτης νεότητος εἰς τὸν στρατὸν, εἶχε τὰς πεποιθήσεις ἐκείνας καὶ ὁ ἀνώνυμος χρονογράφος βεβαίῳ ὅτι ὁμιλῶν ἅμα βασιλεύσας πρὸς τοὺς ὁμόφρονας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἐσυμπέρανε ὅτι ἡ καχεξία αὐτῶν ἀφορμὴν εἶχε τὴν τῶν εἰκόνων προσκύνησιν καὶ εἰς ἀπόδειξιν προσεπέφερεν ὅτι ὅσοι βασιλεῖς ἐδέξαντο καὶ προσεκύνησαν αὐτὰς ἀπέθανον οἱ μὲν ἐκδιωχθέντες οἱ δὲ ἐν πολέμῳ πεσόντες, μόνοι δὲ οἱ μὴ προσκυνήσαντες αὐτὰς ἰδίῳ θανάτῳ ἕκαστος εἰς τὰ βασίλειά ἐτελεύτησε καὶ μετὰ δόξης προσκομισθεὶς εἰς τὰ τῶν βασιλέων κοιμητήρια ἐτάθη ἐν τοῖς Ἀποστόλοις (δηλαδὴ ἐν τῷ ναῶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων). Ἄλλ' ἐνῶ ὁ βασιλεὺς Λέων τοιαῦτα ἐπρέσβευε περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ, ἐδίστασεν ἐπὶ μακρόν, ὅπως πάλαι ποτὲ ὁ Λέων Γ', οὐδ' ἐνέδωκεν εἰμὴ ὅτε ἐπίσθη ὅτι ἡ ἀνάγκη εἶναι ἀναπόδραστος.

Δύο πρὸ πάντων ἄνδρες ἀναφέρονται ὡς ἐπενεργήσαντες πολὺ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁ Θεόδοτος Μελισσηνός καὶ ὁ Ἰωάννης Γραμματικός. Ὁ τῶν Μελισσηνῶν οἶκος ἦτο εἰς ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ δὲ Θεόδοτος ἦτο υἱὸς τοῦ Μιχαὴλ Μελισσηνοῦ, ἀδελφοῦ τῆς Εὐδοκίας ἐκείνης ἣν συνεζεύχθη εἰς τρίτον γάμον ὁ Κωνσταντῖνος Ε' καὶ ἐξ ἧς ἐγέννησε τοὺς πέντε υἱούς, τῶν ὁποίων τὴν τραγικὴν τύχην ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ παρακολουθήσωμεν ἐπὶ Εἰρήνης καὶ Μιχαὴλ τοῦ Ραγκαβέ. Ὁ Θεόδοτος λοιπὸν ἦτο ἀνεψιὸς ἐκ κηδεστίας ἐνὸς τῶν μεγάλων προμάχων τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ πρῶτος ἐξάδελφος τῶν ταλαιπώρων αὐτοῦ γόνων, ὧν τὸ ὄνομα, καὶ ἀφοῦ ἐτυφλώθησαν, δὲν ἔπαυσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον χρησιμεῖον ὡς σημαία εἰς πᾶν κατὰ τῆς μοναχικῆς φατρίας κίνημα. Ἄλλ' ὁ Θεόδοτος, καίτοι ὢν τοσοῦτο στενὸς αὐτῶν συγγενής, οὐδεμίαν προέτεινε ἐπὶ τῆς βασιλείας ἀξίωσιν,